

Postępowanie w sprawach rodzinnych

Tomasz A. Winiarczyk

SPRAWY W TRYBIE PROCESOWYM

- postępowanie rozwodowe
- postępowanie alimentacyjne
- niektóre sprawy między rodzicami a dziećmi

3

POSTĘPOWANIA PROCESOWE W SPRAWACH MAŁŻEŃSKICH

- We wszelkich sprawach małżeńskich posiedzenia odbywają się przy drzwiach zamkniętych, chyba że obie strony żądają publicznego rozpoznania sprawy, a sąd uzna, że jawność nie zagraża moralności.
- Małoletni, którzy nie ukończyli lat trzynastu, a zstępni stron, którzy nie ukończyli lat siedemnastu, nie mogą być przesłuchiwani w charakterze świadków.

4

POSTĘPOWANIE ROZWODOWE

- ❑ ROZWÓD to rozwiązanie ważnego związku małżeńskiego przez sąd na żądanie jednego lub obojga małżonków
- ❑ postępowanie rozwodowe wszczyna się w pierwszej instancji przed sądem okręgowym
- ❑ można orzec:
 - **rozwód z orzekaniem o winie** (kończący małżeństwo z winy jednego z małżonków lub obojga) – w takim przypadku sąd może zasądzić alimenty od osoby, przez którą ustaje związek małżeński na korzyść poszkodowanej osoby
 - **rozwód bez orzekania o winie** (za porozumieniem stron) – w tym przypadku małżonkowie zrzekają się praw roszczeniowych w stosunku do drugiej osoby

5

przesłanki udzielenia rozwodu

- ❑ przesłanką rozwodu jest trwały i zupełny rozkład małżeństwa
- ❑ mimo istnienia wszystkich przesłanek dopuszczalności rozwodu, nie można go jednak udzielić, jeżeli:
 - z jego powodu ucierpiałoby dobro małoletnich dzieci,
 - udzielenie rozwodu byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego
 - rozwodu żąda małżonek wyłącznie winny rozkładu pożycia, chyba że drugi małżonek wyrazi na to zgodę, bądź drugi małżonek nie wyraził zgody na rozwód, ale odmowa byłaby sprzeczna z zasadami współżycia społecznego

6

mediacja w postępowaniu rozwodowym

- ❑ Jeżeli istnieją widoki na utrzymanie małżeństwa, sąd może skierować strony do mediacji. Skierowanie to jest możliwe także wtedy, gdy postępowanie zostało zawieszono.
- ❑ Jeżeli strony nie uzgodniły osoby mediatora, sąd kieruje je do stałego mediatora posiadającego wiedzę teoretyczną, w szczególności posiadającego wykształcenie z zakresu psychologii, pedagogiki, socjologii lub prawa oraz umiejętności praktyczne w zakresie prowadzenia mediacji w sprawach rodzinnych.

7

postępowanie dowodowe w postępowaniu rozwodowym

- ❑ Postępowanie dowodowe ma przede wszystkim na celu ustalenie okoliczności dotyczących rozkładu pożycia, jak również okoliczności dotyczących dzieci stron i ich sytuacji, a w razie uznania powództwa – także przyczyn, które skłoniły do tego stronę pozwaną.

8

roszczenia w trakcie rozwodu

- ❑ Małżonek może dochodzić roszczeń alimentacyjnych od drugiego małżonka na wypadek orzeczenia rozwodu, jak również na wypadek orzeczenia separacji.
- ❑ W trakcie postępowania rozwodowego:
 - nie może być wszczęta odrębna sprawa o zaspokojenie potrzeb rodziny i o alimenty pomiędzy małżonkami albo pomiędzy nimi a ich wspólnymi małoletnimi dziećmi co do świadczeń za okres od wytoczenia powództwa o rozwód lub o separację
 - nie może być wszczęte odrębne postępowanie dotyczące władzy rodzicielskiej nad wspólnymi małoletnimi dziećmi stron lub o ustalenie kontaktów z nimi

9

obowiązek przesłuchania stron

- ❑ W każdej sprawie o rozwód lub o separację sąd zarządza przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron.

10

władza rodzicielska po rozwodzie

- w wyroku rozwodowym sąd rozstrzyga o władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obojga małżonków a także o kontaktach rodziców z dzieckiem oraz orzeka, w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka

11

władza rodzicielska po rozwodzie

- Co do zasady sąd orzekając rozwód może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka, jeżeli dobro dziecka za tym przemawia.
- Może również orzec:
 - 1) pozostawienie pełnej władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom ,
 - 3) ograniczenie władzy rodzicielskiej obojga rodziców,
 - 4) pozbawienie władzy jednego z rodziców,
 - 5) pozbawienie władzy rodzicielskiej obojga rodziców,
 - 6) zawieszenie władzy jednego z nich,
 - 7) zawieszenie władzy rodzicielskiej obojga.

12

TRYB PROCESOWY W SPRAWACH MIĘDZY RODZICAMI A DZIEĆMI

- postępowanie procesowe dotyczy spraw:
 - o ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka
 - o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa
 - o rozwiązanie przysposobienia

13

POSTĘPOWANIE ALIMENTACYJNE

- Pozew o alimenty skierować można do sądu rejonowego właściwego według miejsca zamieszkania pozwanego rodzica, albo według miejsca zamieszkania osoby uprawnionej do uzyskania alimentów, czyli miejsca zamieszkania dziecka.
- Wybór należy do rodzica dziecka, który występuje z pozwem o alimenty.

14

ugodowe załatwienie sprawy

- Ze względu na charakter rodzinny spraw alimentacyjnych obowiązkiem sądu jest zmierzać w każdym stadium procesu do jego ugodowego załatwienia, przy zachowaniu jednak troski o to, by ugoda nie naruszała usprawiedliwionego interesu osoby uprawnionej.

15

opłata sądowa

- pozew o alimenty nie podlega opłacie sądowej

16

strony

- ❑ Jeżeli dziecko nie ukończyło 18 lat, to wówczas w postępowaniu przed sądem jest reprezentowane przez swojego przedstawiciela ustawowego, jakim jest jego rodzic.
- ❑ W takim postępowaniu o alimenty to rodzic występuje w imieniu dziecka to on dokonuje czynności procesowych, w tym podpisuje pozew o alimenty, o czym będzie jeszcze mowa poniżej.
- ❑ Pozwanym jest drugi rodzic, od którego żądane jest zasądzenie alimentów na rzecz dziecka.

17

pozew – uzasadnienie

- ❑ W uzasadnieniu pozwu o alimenty należy opisać stan faktyczny sprawy, wskazać fakty, na których powód opiera swoje żądanie i które mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, czyli w treści uzasadnienia pozwu o alimenty, należy wskazać fakty, na których powód opiera swoje żądanie zasądzenia alimentów w określonej wysokości do pozwanego rodzica na rzecz małoletniego dziecka.

18

konieczność podania informacji

- ❑ miesięczne usprawiedliwione potrzeby uprawnionego dziecka, czyli jaka kwota miesięcznie jest przeznaczana na zaspokajanie usprawiedliwionych potrzeb małoletniego dziecka oraz wskazujemy jakie koszty utrzymania dziecka z jakiego tytułu i w jakiej wysokości się na nie składają
- ❑ możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego pozwanego
 - gdy ich się nie zna, można zażądać sąd, aby zobowiązał pozwanego do przedłożenia zaświadczenia o zarobkach od pracodawcy określającego wysokość dochodu Pozwanego z ostatnich 6 miesięcy albo deklaracji PIT za ostatni rok
- ❑ jak wygląda opieka nad dzieckiem, jak wyglądają kontakty pozwanego rodzica z dzieckiem, czy taki rodzic interesuje się dzieckiem

19

SPRAWY W TRYBIE NIEPROCESOWYM

- ❑ sprawy z zakresu prawa osobowego: ubezwłasnowolnienie, uznanie za zmarłego i stwierdzenie zgonu
- ❑ sprawy z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, m.in.: podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, separacja na zgodny wniosek i zniesienie separacji, pozbawienie, ograniczenie i przywrócenie władzy rodzicielskiej

wzór str. 3

WZÓR – NIE WYPEŁNIAĆ!

..... dnia
(miejscowość)

Sąd Okręgowy w¹

Wnioskodawca:²
(imię i nazwisko)
.....
(adres zamieszkania)

Uczestnik:³
(imię i nazwisko)
.....
(adres zamieszkania)

wzrost:
opłata stała 40 zł

WNIOSEK O UBEZWŁASNOWIENIE

Wnoszę o ubezwłasnowolnienie całkowite/częściowe uczestnika postępowania,
(imię i nazwisko osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie oraz jej adres zamieszkania)

urodzonego dnia z powodu⁴
Uczestnik jest moim/moją

UZASADNIENIE⁵:

.....
(własnoręczny podpis)

Załączniki:

1. odpis wniosku¹;
2. dowód uiszczenia stałej opłaty sądowej od wniosku o ubezwłasnowolnienie w kwocie 40zł na konto Sądu, ewentualnie opłata sądowa w kwocie 40zł w znakach skarbowych;
3. dla osób pozostających w związku małżeńskim- odpis skrócony aktu małżeństwa, dla osób niepozostających w związku małżeńskim- odpis skrócony aktu urodzenia
4. zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie;

20

UDZIELENIE ZGODY NA ZAMAŹPÓJŚCIE NIEPEŁNOLETNIEJ

- Zezwolenia na zawarcie małżeństwa kobiecie nie mającej ukończonych lat osiemnastu udziela sąd opiekuńczy na jej wniosek.
- Postanowienie o udzieleniu zezwolenia staje się skuteczne z chwilą uprawomocnienia się i nie może być zmienione ani uchylone.

21

zamażpójście niepełnoletniej

- W postanowieniu o udzieleniu zezwolenia wymienia się osobę, z którą małżeństwo ma być zawarte.
- Przed wydaniem postanowienia rozstrzygającego taki wniosek sąd wysłucha wnioskodawcę, osobę, z którą małżeństwo ma być zawarte, oraz w razie potrzeby osoby bliskie przyszłych małżonków.

22

zamążpójście niepełnoletniej

- W sprawach o *zezwozenie na zawarcie małżeństwa* sąd może zarządzić przeprowadzenie przez kuratora sądowego wywiadu środowiskowego w celu ustalenia warunków, w jakich żyją osoby ubiegające się o udzielenie zezwolenia.
- Opłata w sprawie o zezwozenie na zawarcie związku małżeńskiego 100,00 zł

23

ROZSTRZYGNIĘCIE O ISTOTNYCH SPRAWACH RODZINY W BRAKU POROZUMIENIA MAŁŻONKÓW

- Rozstrzygnięcie o istotnych sprawach rodziny w braku porozumienia małżonków, jak również udzielenie zezwolenia na dokonanie czynności, do której jest potrzebna zgoda drugiego małżonka lub której drugi małżonek sprzeciwił się, może nastąpić dopiero po umożliwieniu złożenia wyjaśnień małżonkowi wnioskodawcy, chyba że jego wysłuchanie nie jest możliwe lub celowe.
 - To samo dotyczy nakazu sądu, aby wynagrodzenie za pracę albo inne należności przypadające jednemu małżonkowi były w całości lub w części wypłacane do rąk drugiego małżonka.
 - Zasady powyższe stosuje się także do rozstrzygnięcia o wyłączeniu odpowiedzialności małżonka za zobowiązania zaciągnięte przez drugiego z małżonków w sprawach wynikających z zaspokajania zwykłych potrzeb rodziny, jak również do uchylecia postanowienia w tym przedmiocie.
- Sąd może zarządzić przeprowadzenie przez kuratora sądowego wywiadu środowiskowego w celu ustalenia warunków, w jakich żyją małżonkowie.

24

SĄD OPIEKUŃCZY

- rodzaj sądu w znaczeniu funkcjonalno-proceduralnym, a nie w znaczeniu elementu struktury sądownictwa
- funkcję sądu opiekuńczego pełni z reguły sąd rejonowy
- właściwym miejscowo sądem jest sąd, w którego rejonie zamieszkuje osoba, której postępowanie ma dotyczyć, a w braku takiego miejsca – sąd miejsca jej pobytu; w pozostałych przypadkach właściwy jest sąd rejonowy dla m. st. Warszawy
- Sąd opiekuńczy rozstrzyga w sprawach:
 - kurateli,
 - między rodzicami a dziećmi,
 - opieki,
 - przysposobienia,
 - dotyczących leczenia pacjenta bez jego zgody lub zgody jego przedstawiciela ustawowego.
- Sąd opiekuńczy może wszcząć postępowanie z urzędu.

25

kierowanie do mediacji

- W sprawie, w której zawarcie ugody jest dopuszczalne, sąd może skierować uczestników do mediacji.
- Przedmiotem mediacji może być także określenie sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej.
- Jeżeli uczestnicy postępowania nie uzgodnili osoby mediatora, sąd kieruje ich do mediacji prowadzonej przez stałego mediatora

26

Art. 572 KRiO. Obowiązek zawiadomienia sądu opiekuńczego

□ § 1. Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.

§ 2. Obowiązek wymieniony w § 1 ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi.

27

Zawiadomienie o przestępstwie lub demoralizacji – obowiązek

Art. 304 § 2 Kodeksu postępowania karnego:

□ Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa

Art. 4 ustawy o postępowaniu ws. nieletnich:

□ § 1. Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, w szczególności naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierządu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych, ma społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania temu, a przede wszystkim zawiadomienia o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkoły, sądu rodzinnego, Policji lub innego właściwego organu.

□ § 2. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję.

□ § 3. Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję oraz przedsięwziąć czynności niecierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu.

28

Osobisty udział małoletniego w postępowaniu

- ❑ Osoba pozostająca pod władzą rodzicielską, opieką albo kuratelą ma zdolność do podejmowania czynności w postępowaniu dotyczącym jej osoby, chyba że nie ma zdolności do czynności prawnych.
- ❑ Sąd może ograniczyć lub wyłączyć osobisty udział małoletniego w postępowaniu, jeżeli przemawiają za tym względy wychowawcze.
- ❑ Sąd opiekuńczy może nakazać osobiste stawiennictwo osoby pozostającej pod władzą rodzicielską lub opieką, jak również zarządzić przymusowe sprowadzenie takiej osoby.
- ❑ Jeżeli osoba pozostająca pod władzą rodzicielską lub opieką nie ma zdolności do podejmowania czynności w postępowaniu, sąd opiekuńczy może nakazać jej sprowadzenie do sądu pod rygorem grzywny każdemu, u kogo osoba taka przebywa.

29

sprawy proceduralne

- ❑ W sprawach opiekuńczych osób małoletnich sąd z urzędu zarządza odbycie całego posiedzenia lub jego części przy drzwiach zamkniętych, jeżeli przeciwko publicznemu rozpoznaniu sprawy przemawia dobro małoletniego.
- ❑ Przed wydaniem orzeczenia co do istoty sprawy sąd opiekuńczy wysłucha przedstawiciela ustawowego osoby, której postępowanie dotyczy. W wypadkach ważniejszych powinien ponadto w miarę możliwości wysłuchać osoby bliskie tej osoby.
- ❑ Sąd w sprawach dotyczących osoby lub majątku dziecka wysłucha je, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala, uwzględniając w miarę możliwości jego rozsądne życzenia. Wysłuchanie odbywa się poza salą posiedzeń sądowych.

30

sprawy dot. stosunków między rodzicami a dziećmi

- ❑ Postanowienia w sprawach o powierzenie wykonywania, ograniczenie, zawieszenie, pozbawienie i przywrócenie władzy rodzicielskiej, ustalenie, ograniczenie albo zakazanie kontaktów z dzieckiem mogą być wydane tylko po przeprowadzeniu rozprawy.
Dotyczy to także zmiany rozstrzygnięć w tym przedmiocie, zawartych w wyroku orzekającym rozwód, separację, unieważnienie małżeństwa albo ustalającym pochodzenie dziecka.
- ❑ Postanowienia takie stają się skuteczne i wykonalne po uprawomocnieniu się.

31

sprawy dot. dziecka

- ❑ Rozstrzygnięcie o istotnych sprawach dziecka, co do których brak porozumienia pomiędzy rodzicami, może nastąpić dopiero po umożliwieniu rodzicom złożenia oświadczeń, chyba że wysłuchanie ich byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami.

32

czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka

- ❑ Zezwolenia na dokonanie przez rodziców czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka lub na wyrażenie przez rodziców zgody na dokonanie takiej czynności przez dziecko sąd opiekuńczy udziela na wniosek jednego z rodziców po wysłuchaniu drugiego.
- ❑ Postanowienie sądu opiekuńczego w tym przedmiocie staje się skuteczne dopiero z chwilą uprawomocnienia się i nie może być zmienione ani uchylone, jeżeli na podstawie zezwolenia powstały skutki prawne względem osób trzecich.

33

KONTAKTY Z DZIECKIEM

- ❑ Niezależnie od władzy rodzicielskiej rodzice oraz ich dziecko mają prawo i obowiązek utrzymywania ze sobą kontaktów.
- ❑ Kontakty z dzieckiem obejmują w szczególności przebywanie z dzieckiem (odwiedziny, spotkania, zabieranie dziecka poza miejsce jego stałego pobytu) i bezpośrednie porozumiewanie się, utrzymywanie korespondencji, korzystanie z innych środków porozumiewania się na odległość, w tym ze środków komunikacji elektronicznej.

34

kontakty z dzieckiem

- Jeżeli dziecko przebywa stale u jednego z rodziców, sposób utrzymywania kontaktów z dzieckiem przez drugiego z nich rodzice określają wspólnie, kierując się dobrem dziecka i biorąc pod uwagę jego rozsądne życzenia; w braku porozumienia rozstrzyga sąd opiekuńczy.

35

kontakty z dzieckiem

- W razie uzasadnionej obawy naruszenia obowiązków wynikających z postanowienia o kontaktach przez osobę, pod której pieczę dziecko pozostaje, lub osobę uprawnioną do kontaktu z dzieckiem albo osobę, której tego kontaktu zakazano, sąd opiekuńczy może zagrozić nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej, stosownie do zasad określonych :
 - 1) osobie, pod której pieczę dziecko pozostaje – na rzecz osoby uprawnionej do kontaktu z dzieckiem lub
 - 2) osobie uprawnionej do kontaktu z dzieckiem albo osobie, której tego kontaktu zakazano – na rzecz osoby, pod której pieczę dziecko pozostaje.

36

kontakty z dzieckiem

- Jeżeli wymaga tego dobro dziecka, sąd opiekuńczy ograniczy utrzymywanie kontaktów rodziców z dzieckiem.
- Sąd opiekuńczy może w szczególności:
 - 1) zakazać spotykania się z dzieckiem;
 - 2) zakazać zabierania dziecka poza miejsce jego stałego pobytu;
 - 3) zezwolić na spotkanie się z dzieckiem tylko w obecności drugiego z rodziców albo opiekuna, kuratora sądowego lub innej osoby wskazanej przez sąd;
 - 4) ograniczyć kontakty do określonych sposobów porozumiewania się na odległość;
 - 5) zakazać porozumiewania się na odległość.

37

WŁADZA RODZICIELSKA – POZBAWIENIE, OGRANICZENIE, ZAWIESZENIE

- Sąd może wszcząć postępowanie:
 - na wniosek w takim przypadku trzeba wnieść opłatę w wysokości 100 zł;
 - z urzędu.

38

władza rodzicielska

- ❑ Sąd jest obowiązany przeprowadzić rozprawę przed rozstrzygnięciem ewentualnego pozbawienia władzy.
- ❑ Wymaga to przeprowadzenia wszelkich dowodów w sprawie i stwierdzenia występowania ewentualnych przesłanek pozbawienia/ograniczenia/zawieszenia władzy rodzicielskiej:
 - przeszkoda w wykonywaniu władzy rodzicielskiej
 - nadużywanie władzy rodzicielskiej
 - rażące zaniedbywanie władzy rodzicielskiej
 - niewykorzystanie udzielonej przez sąd pomocy

39

władza rodzicielska

- ❑ zawieszenie/ograniczenie/pozbawienie władzy rodzicielskiej nie ogranicza innych praw i obowiązków rodzica:
 - prawa do dziedziczenia po dziecku
 - obowiązku alimentacyjnego
- ❑ ograniczenie władzy rodzicielskiej nadal pozwala rodzicowi współpodejmować decyzje co do miejsca pobytu dziecka, sposobu jego leczenia, edukacji czy rozwoju zainteresowań

40

ograniczenie/pozbawienie władzy rodzicielskiej a kontakty z dzieckiem

- Rodzic, któremu ograniczono władzę rodzicielską zachowuje prawo do kontaktów z dzieckiem.
- Rodzic pozbawiony władzy rodzicielskiej zachowuje prawo do osobistych kontaktów z dzieckiem, chyba że zakaz takich spotkań zostanie wydany przez sąd w wyroku pozbawiającym go władzy rodzicielskiej bądź w późniejszym postępowaniu.

41

UBEZWŁASNOWIENIE

- Wniosek o ubezwłasnowolnienie może zgłosić:
 - 1) małżonek osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie;
 - 2) jej krewni w linii prostej oraz rodzeństwo;
 - 3) jej przedstawiciel ustawowy.

42

ubezwłasnowolnienie

- ❑ Osobę, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, należy wysłuchać niezwłocznie po wszczęciu postępowania; wysłuchanie powinno odbyć się w obecności biegłego psychologa oraz – w zależności od stanu zdrowia osoby, która ma być wysłuchana – biegłego lekarza psychiatry lub neurologa.

43

ubezwłasnowolnienie

- ❑ Orzeczenie w przedmiocie ubezwłasnowolnienia może zapaść tylko po przeprowadzeniu rozprawy.
- ❑ W postanowieniu o ubezwłasnowolnieniu sąd orzeka, czy ubezwłasnowolnienie jest całkowite, czy też częściowe i z jakiego powodu zostaje orzeczone.

44

ubezwłasnowolnienie

- ❑ Sąd uchyli ubezwłasnowolnienie, gdy ustaną przyczyny, dla których je orzeczono; uchylenie może nastąpić także z urzędu.
- ❑ Sąd może w razie poprawy stanu psychicznego ubezwłasnowolnionego zmienić ubezwłasnowolnienie całkowite na częściowe, a w razie pogorszenia się tego stanu - zmienić ubezwłasnowolnienie częściowe na całkowite.
- ❑ Z wnioskiem o uchylenie albo zmianę ubezwłasnowolnienia może wystąpić także ubezwłasnowolniony.

45

MEDIACJE RODZINNE

- ❑ sposób na rozwiązanie sporu powstałego pomiędzy małżonkami lub rodzicami małoletnich dzieci m.in. w sprawach:
 - majątkowych między małżonkami w tym o podział majątku
 - o rozwód czy separację (zmierza do pogodzenia małżonków i zakończenia konfliktu)
 - o alimenty
 - o sposoby sprawowania władzy rodzicielskiej (np. wybór edukacji dziecka, zarząd jego majątkiem, podział władzy rodzicielskiej)
 - o kontakty z dziećmi

46

mediacja

- pozasądowa metoda rozwiązywania sporów
- nieformalna procedura, w której neutralny i bezstronny mediator pomaga stronom we właściwej komunikacji oraz osiągnięciu porozumienia i zawarciu ugody
- koncentruje się na tym, jakie są interesy stron i co każda ze stron uważa za sprawiedliwe
- w założeniu obie strony sporu powinny być wygrane
- sposób tańszy i szybszy niż zwyczajne postępowanie sądowe
- mediatorzy mogą być stali lub powoływani tylko do konkretnej sprawy
- warunkiem udziału w mediacji jest dobrowolność: chęć uczestnictwa w mediacji

47

stały mediator

- Stałym mediatorem może być osoba fizyczna, która:
 - 1) spełnia warunki określone w art. 183² § 1 i 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego czyli ma mieć pełną zdolność do czynności prawnych, korzystać w pełni z praw publicznych, nie wykonywać funkcji sędziego, chyba że jest sędzią w stanie spoczynku;
 - 2) ma wiedzę i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji;
 - 3) ukończyła 26 lat;
 - 4) zna język polski;
 - 5) nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
 - 6) została wpisana na listę stałych mediatorów prowadzoną przez prezesa sądu okręgowego.
- Organizacje pozarządowe w zakresie swoich zadań statutowych oraz uczelnie mogą prowadzić listy mediatorów oraz tworzyć ośrodki mediacyjne.
 - Wpis na listę wymaga wyrażonej na piśmie zgody mediatora.
 - Informację o listach mediatorów oraz ośrodkach mediacyjnych przekazuje się prezesowi sądu okręgowego.

48